

الجملة الاسمية

Bölüm 2: İsim Cümlesi (الجملة الاسمية)

Mübteda ve Haber'de Ustalık Sınıfı

Yol Haritamız: İsim Cümlesine Adım Adım Hakimiyet

1. Temel Kavram: İsim Cümlesi Nedir? (Önce Cevap)

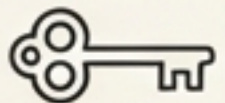
2. Uyum Kuralları: **Mübteda** ve **Haber** Arasındaki Ahenk

3. Önemli İstisnalar: Dikkat Edilmesi Gereken Özel Durumlar

4. Uygulama Atölyesi: Bilgiyi Pekiştirme ve Pratik

5. Anahtar Kavramlar: Özet ve Sonraki Adımlar

Temel Kavram: İsim Cümlesi Nedir?

Arapçada bir isimle başlayan ve tam bir anlam ifade eden cümledir.

“الجملة الاسميّة، هي الجملة التي تبدأ باسم.”

الجملة الاسميّة (İsim Cümlesi)

المبتدأ (Mübteda)

Cümlenin öznesi. Genellikle belirli (marife) bir isimdir ve cümlenin başında yer alır.

الخبر (Haber)

Cümlenin yüklemi. Mübteda'nın durumunu bildirir ve anlamı tamamlar. Genellikle belirsizdir (nekre).

المَعْلَمُ رَحِيمٌ (Öğretmen merhametlidir.)

Uyumun Temel Kuralı: Akıllı Varlıklar

القاعدة

Mübteda **akıllı bir varlık** ise, Haber ile arasında **CİNSİYET** (التذكير والتأنيث) ve **SAYI** (الإفراد والتثنية والجمع) bakımından tam bir **uyum** olmalıdır.

Uyum İkonları	Örnek Cümle	Anlamı
 ①	المعلمٌ رَحِيمٌ	Öğretmen merhametlidir.
 ②	الطالبان طويلان	İki öğrenci uzundur.
 ③+	المهندسون نشيطون	Mühendisler çalışkandır.
 ①	الشجرة طويلة	Ağaç uzundur.
 ②	الطالبتان مؤدبتان	İki kız öğrenci terbiyelidir.
 ③+	المعلمات غائبات	Bayan öğretmenler yoktur.

Not: شجرة (ağaç) akılsız bir varlık olmasına rağmen, tekil formda cinsiyet uyumu gösterir. Asıl istisna çoğul formlarda ortaya çıkar.

Önemli İstisna: Akılsız Varlıkların Çoğulları

القاعدة: Eğer **Mübteda**, akıllı olmayan bir varlığın çoğulu (جمع لغير عاقل) ise, **Haber** her zaman **TEKİL DİŞİL** (مفرد مؤنث) formunda gelir. Bu kural, cinsiyet ve sayı uyumunun en önemli istisnasıdır.

→ akılsız çoğul
الأشجار طويلة
الأشجار طويلة
 (Ağaçlar uzundur.)
 → tekil dişil

→ akılsız çoğul
الكتب جديدة
الكتب جديدة
 (Kitaplar yenidir.)
 → tekil dişil

Özel Bir Durum: Cansız Kavramlar (اسم جامد)

***القاعدة:** Eğer Haber, sayısal bir uyum gerektirmeyen cansız bir kavramı (اسم جامد) ifade ediyorsa, Mübteda çoğul olsa bile Haber tekil kalabilir ve sayı uyumu aranmaz.

Örnek 1:

3+ ————— 1
الْعُلَمَاءُ سِرَاجُ الْأُمَّةِ

(Alimler, ümmetin kandilidir.)

Açıklama: الْعُلَمَاءُ (çoğul) olmasına rağmen, سِرَاجُ (kandil, cansız bir kavram) tekil gelmiştir.

Örnek 2:

1 ————— 2
الْجُمْلَةُ نَوْعَانِ

(Cümle iki çeşittir.)

Açıklama: Burada نَوْعَانِ (ikil), الْجُمْلَةُ (tekil) ile sayısal uyum göstermez çünkü bir tasnif ifade eder.

Yapının Son Dokunuşu: İ'rab (إعراب)

****القاعدة**:** Mübteda ve Haber daima **MERFÛ** (مرفوع) durumdadır.
Yani cümlenin öznesi ve yüklemi olarak hareke alırlar.

Tekil isimlerde ve akılsız çoğullarda merfû'luk alameti kelimenin sonundaki **DAMME** (ـُ) harekesidir.

الْمَعْلَمُ رَحِيمٌ

الْكِتَابُ جَدِيدَةٌ

Uygulama Atölyesi

Teoriyi anladık, kuralları öğrendik. Şimdi bu bilgiyi kullanarak kitaptaki alıştırmaları birlikte çözelim ve konuya tam hakimiyet sağlayalım.

Pratik 1: Doğru Partneri Bulmak (Haber Seçimi)

Soru 1: الطالبان

..... الطالبان

Seçenekler: ج. ذكيات ب. ذكيان أ. ذكية

Doğru Cevap: ب. ذكيان

Neden?: Mübteda (الطالبان) ikil ve erildir. Ana uyum kuralına göre, **Haber**'in de **ikil** ve **eril** olması gerekir.

Soru 2: البنات

..... البنات

Seçenekler: أ. مبتسمات ب. مبتسم أ. مبتسمة

Doğru Cevap: ج. مبتسمات

Neden?: Mübteda (البنات) çoğul ve dişildir. Ana uyum kuralına göre, **Haber**'in de çoğul ve dişil olması gerekir.

Pratik 2: Dönüşüm Atölyesi (Tesniye ve Cemi)

Eril

Kaynak Cümle: **الحَاكِمُ عَادِلٌ**

Tesniye (İkil): **الحَاكِمَانِ عَادِلَانِ**

Açıklama: Mübteda ikil olunca, Haber de ikil oldu.

Cemi (Çoğul): **الحُكَّامُ عَادِلُونَ**

Açıklama: Mübteda akıllı eril çoğul olunca, Haber de eril çoğul oldu.

Dişil

Kaynak Cümle: **الْمَدِيرَةُ مَسْئُولَةٌ**

Tesniye (İkil): **الْمَدِيرَتَانِ مَسْئُولَتَانِ**

Açıklama: Mübteda ikil olunca, Haber de ikil oldu.

Cemi (Çoğul): **الْمَدِيرَاتُ مَسْئُولَاتٌ**

Açıklama: Mübteda akıllı dişil çoğul olunca, Haber de dişil çoğul oldu.

Pratik 3: Gerçek Metin Analizi (فنادق إسطنبول)

> الفنادق كثيرة في إسطنبول...
الخدمة ممتازة في كل الفنادق.
الموظفون كثيرون، والموظفات
كثيرات... القهوة التركية
مشهورة."

Cümle 1: كثيرة

Açıklama: Mübteda (blue الفنادق) akılsız çoğul, bu yüzden Haber (كثيرة) tekil dişil geldi. (İstisna Kuralı!)

Cümle 2: ممتازة

Açıklama: Mübteda (الخدمة) tekil dişil, Haber (ممتازة) tekil dişil. (Temel Uyum Kuralı)

Cümle 3: الموظفون كثيرون

Açıklama: Mübteda (الموظفون) akıllı eril çoğul, Haber (كثيرون) akıllı eril çoğul. (Temel Uyum Kuralı)

Anahtar Kavramlar: Bölüm 2 Özet

Yapı:

İsim Cümlesi = المبتدأ (Genellikle Marife) + الخبر (Genellikle Nekre, الخبر).

Temel Uyum:

Akıllı varlıklarda, **Mübteda** ve **Haber** arasında cinsiyet ve sayı uyumu şarttır.

En Önemli İstisna:

Mübteda (blue) akılsız çoğul ise, **Haber** daima tekil dişil olur. (Örn: أَبْوَابٌ مُّفْتُوحَةٌ)

i'rab:

Mübteda ve **Haber** (dişil) her zaman Merfû'dur. (Tekil isimlerde sonu Dammeli'dir.)

Ustalık Yolunda Sıradaki Adım

Tebrikler! Artık Arapça isim cümlesinin temel mantığına, uyum kurallarına ve önemli istisnalarına hakimsiniz. Bu sunum, Bölüm 2'yi anlamanız için sağlam bir temel oluşturdu.

Bu bilgiyi kalıcı hale getirmek için en iyi yol pratiktir. Şimdi kitaptaki diğer alıştırmaları (التدريبات, 1, 3, 5, 6) çözerek kendinizi test edebilir ve ustalığınızı pekiştirebilirsiniz.

Başarılar dileriz!